PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Eri vaihtoehtojen aktiivinen selvittäminen auttaa omalle tilalle sopivan toimintamallin löytämistä. **KEHITYSPÄÄLLIKKÖ MARKUS PYYKKÖNEN, SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ**

10.12.12

Aurinko nousee

Helsingissä kello 9.13
ja laskee kello 15.13
Oulussa kello 10.13
ja laskee kello 14.08

Päivän sana

10.12. ”Totisesti: tämä sukupolvi ei katoa ennen kuin kaikki tämä tapahtuu. Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa.” Luuk. 21:32–33
11.12. Sinä päivänä minä luon rauhan: Villieläimet, taivaan linnut, maan matelijat eivät enää tuota vaaraa. Minä särjen jousen ja miekan, niin ettei sotia enää käydä. Hoos. 2:20

Nimipäiviä

Tänään maanantaina: Jutta
Huomenna tiistaina: Tatu, Daniel, Taneli

Mietelause

Juuditinpäivän (10.12.) ja sylvesterinpäivän välisenä aikana kanakin kolmesti vuorokaudessa orrelta putoaa.
Vanhaa ajantietoa Ulvilasta

MERKKIPÄIVIÄ

70-VUOTIAS

Agronomi **Raimo Vesterinen** 11.12. Benalmadena, Espanja. Matkoilla.

50-VUOTIAS
Toiminnanjohtaja, valtiot. maisteri **Eero Yrjö-Koskinen** 10.12. Riihimäki. Ei vastaanottoa. Mahdolliset lahjoitukset käytetään Madagaskarin sademetsien suojeluun. SLL:n lahjoitustilin nro FI94 8000 1600 0988 50. Viestiosaan merkintä: EYK 50 v. Lämpimät kiitokset!

Lähetä merkkipäiväilmoitus Maaseudun Tulevaisuuteen
Merkkipäiväpalstalla julkaistaan vain päivänsankarin suostumuksella lähetettyjä merkkipäivätietoja. Kirjallisesti lähetettävissä tiedoissa tulee olla merkkipäivän viettäjän nimi, ikä, merkkipäivän ajankohta, titteli, kotipaikka ja mahdollinen lyhyt maininta merkkipäivän vietosta. Valokuvaksi käy mustavalko- tai värikuva, koolla ei väliä. Palsta on maksuton. Merkkipäivätiedon tulee olla toimituksessa viimeistään viisi päivää ennen lehden ilmestymistä. Tiedot postitetaan osoitteeseen: Maaseudun Tulevaisuus, ”Merkkipäivät”, PL 440, 00101 Helsinki, tai lähetetään sähköpostilla osoitteeseen *merkkipaivat@maaseuduntulevaisuus.fi*.

TERVEENÄ TYÖSSÄ

Ohjakset käsissä

Mikään yritys ei voi toimia jatkuvasti tuloksellisesti, jos sitä ei johdeta. Johtamisen tarpeellisuus ei riipu yrityksen koosta. Myös yhden ja kahden hengen yrityksiä on johdettava.

Maatalousyrittäjä johtaa yritystään, sillä hän tekee itse kaikki tilaansa koskevat merkittävät päätökset. Yhteiskunnan sääntely rajoittaa päätöksenteon liikkumavaraa, mutta lopullinen päätöksenteko on aina yrittäjän vastuulla.

Johtaminen on toimintaa, jossa on tarkoitus saada aikaan tuloksia ihmisten avulla ja ihmisten kanssa. Tässä johtamisen määrittelyssä korostuu tulosten aikaansaaminen yhteistyössä muiden ihmisten kanssa – ei itse tehden.

Usein sanotaan, että vain ihmisiä voi johtaa, mutta ei asioita. Kuitenkin puhutaan yritysten johtamisesta, jolloin johtamiseen sisältyy sekä ihmisten että asioiden johtaminen. Yrityksen johtaja pitää ohjakset käsissään ja ohjaa yritystä siihen suuntaan, että asetetut tavoitteet saavutetaan.

Jo 1900-luvun alussa kehitettiin johtamisen prosessimalli, joka on yhä edelleen käytössä. Mallin mukaan johtaminen jaetaan kolmeen osaprosessiin, joita ovat suunnittelu, toteutus ja seuranta.

Suunnittelussa ensimmäinen tehtävä on tunnistaa suunnittelun kohteet. Oikeiden asioiden tunnistaminen suunnittelun kohteeksi on menestyksen kannalta ratkaisevaa. Suunnitteluun kuuluvat myös tavoitteiden asettaminen, toimenpiteiden suunnittelu ja tarvittavien resurssien varaaminen.

Toimeenpanossa on tarkoitus saada suunnitellut asiat tehdyksi. Hyvän toimeenpanon kriteeri on tehdä asiat oikein ja ajallaan. Seuranta on välttämätöntä jokaisessa yrityksessä. Yrityksen tilasta saadaan tietoja mittaamalla. Mittaustuloksia arvioidaan suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa ryhdytään säätötoimiin tilanteen korjaamiseksi.

Hyvä johtaminen voidaan kiteyttää yhteen lauseeseen: tehdään oikeita asioita ja tehdään asiat oikein.

Maatilan johtaminen on tavoitteellista toimintaa asetettujen päämäärien saavuttamiseksi. Johtaminen edellyttää suunnittelua, suunnitelmien toteuttamista ja tulosten seurantaa mittaamalla.

Maatilan johtaminen on päivittäistä työtä ja siihen on varattava aikaa. Työtehoseuran tutkimusten mukaan maatilojen suunnittelu- ja johtamistöihin käytetään vuodessa 900–1 500 tuntia.

Kotieläintiloilla suunnittelu- ja johtamistöitä tehtiin 1 100–1 200 tuntia vuodessa, mikä vastaa noin kahta kolmasosaa yhden henkilön vuotuisesta työpanoksesta.

Maatilalla johtaminen on ensisijaisesti päivittäisten asioiden ja toiminnan johtamista. Mutta maatalousyrittäjä tarvitsee myös näkemyksen siitä, miten hän kehittää tilansa toimintaa tulevaisuudessa.

Muutosten myllerryksessä maatalousyrittäjän usko saattaa joskus olla tiukalla, mutta muutokset tarjoavat myös mahdollisuuden päästä eteenpäin.
Eri vaihtoehtojen aktiivinen selvittäminen auttaa omalle tilalle sopivan toimintamallin löytämistä.

Suunnittelussa painopiste on hyvä asettaa niihin asioihin, joihin itse voi vaikuttaa.

MARKUS PYYKKÖNEN on kehityspäällikkö sosiaali- ja terveysministeriössä.

Vuoden sotakirja kertoo Tuomas Gerdtistä

Vuoden sotakirjaksi on valittu **Seppo Porvalin** teos Tuomas Gerdt, Viimeinen Ritari. Seitsemättä kertaa jaetun tittelin Porvali sai jo toisen kerran peräkkäin.

Tuomas Gerdt nimitettiin Mannerheim-ristin ritariksi syyskuussa 1942. Sodanajan korkeimman kunniamerkin saamiseen vaikutti muun muassa se, että hän kantoi keskellä ankaraa taistelua kuolettavasti haavoittuneen komppanianpäällikkönsä, kapteeni Caj Tofferin selässään turvaan haavoittuen myöhemmin myös itse.

Sota-aikana Gerdt haavoittui kolmasti, viimeisen kerran kesällä 1944, jolloin hän Siiranmäen ankarissa puolustustaisteluissa upseerina johti omaa jääkärijoukkuetta.

Viimeinen ritari on Seppo Porvalin 29. teos. Hän on kirjoittanut paljon Mannerheim-ristin ritareista. ”Mannerheim-ristiä arvostetaan kaikkialla maailmassa erittäin korkealle, sen takia, että sitä jaettiin niin vähän, ainoastaan 191 kappaletta”, Porvali sanoo. **MT**

FORUM MARINUM -SÄÄTIÖ/VEIKKO WAHLROOS

Silli nostettiin laivaan suurikokoisella haavilla. Kuvassa projektipäällikkö Pekka Paasio viimeistelemässä näyttelyä.

Suomalaisten ruokapöydissä on ollut monenlaisia silli-tuotteita.

Sillien jalostus alkoi jo heti pyynnin jälkeen laivassa, jossa ne perattiin, maustettiin ja pakattiin tynnyreihin.

Valtamerikalastajat saalistivat silliä suomalaisten pöytiin

Suomalainen valtamerikalastus oli voimissaan 1920-luvulta 1970-luvulle. Turussa voi parhaillaan tutustua tämän pääasiassa sillin pyyntiin keskittyneen elinkeinon historiaan.

Jäämeren rannikolle muuttanut suomalaisväestö harjoitti valtamerikalastusta jonkin verran jo 1800-luvun lopulla. Tätä kalastusta kehitettiin varsin aktiivisesti sen jälkeen, kun Petsamo oli vuonna 1920 liitetty Suomeen.

Laajemmin suomalainen valtamerikalastus pääsi vauhtiin vasta 1920- ja 1930-lukujen vaihteessa, kun Atlantille aloitettiin säännölliset sillinpyyntiretket.

Sillituotteille uskottiin tuolloin olevan kasvavat markkinat, joille kotimaiset yritykset halusivat mukaan. Aiemmin suurin osa jalostettavasta sillistä oli ostettu ulkomaisilta kalastajilta.

Atlantilla tapahtuvan pyynnin laskettiin olevan kannattavaa korkeahkoista matkakustannuksista huolimatta, koska nimenomaan Islannin ympäristöstä kalastettu silli oli todettu poikkeuksellisen korkealaatuiseksi. Myös sillinviennistä Suomesta ulkomaille odotettiin tuottoja.

Myös valtion tuki lisäsi kiinnostusta valtamerikalastukseen. Ulkomaiselle kalalle asetettiin korotettuja tulleja, mutta suomalaisten laivojen saaliit olivat tullivapaita.

Kotimaisuutta suosittiin myös alusten omistuksen ja miehistöjen suomalaisuusastetta koskevilla säädöksillä. Lisäksi valtio myönsi halpakorkoisia lainoja valtamerikalastusta harjoittaville suomalaisyrittäjille.

Kalastuksessa kovaa kilpailua

Jo 1930-luvulla valtamerikalastuksen kannattavuus vaihteli muun muassa saalismäärien mukaan, mikä vaikeutti toiminnan ennakointia. Ajoittain puhuttiin jopa suoranaisesta kalakadosta.

Lisääntynyt kilpailu heikensi kannattavuutta ja pakotti karsimaan tonnistoa. Kilpailun kiristyessä useat yritykset lopettivat valtamerikalastuksen.

Valtiokaan ei kauppasopimusten vuoksi voinut enää yksipuolisesti tukea kotimaista valtamerikalastusta. Kalastuksen kehittämisestä keskusteltiin silti Suomessa pitkään, ja vielä 1970-luvun puolivälissä valtio maksoi osittaista tukea pyyntialusten ylläpitoon.

Valtamerikalastus päättyi 1976

Keskeisiä teollisen kalastuksen uranuurtajia oli hankolainen liikemies Hemming Elfving, joka oli harjoittanut omaa yritystoimintaa Hangossa 1910-luvulta lähtien.

Pohjois-Atlantilla tapahtuvaa sillinpyyntiä varten perustettiin Elfvingin Kalastuslaivue Oy, joka yhdistyi Ragnar Nordströmin vuonna 1931 perustaman Loviisan Kalastus Oy:n kanssa Suomen Kalastus Oy:ksi vuonna 1936.

Sotien jälkeinen suuryritys oli Rymättylän Säilyke Oy Saukko-laivoineen. Saukko-laivaston kalastusmatkat päättyivät vuonna 1976, kun EEC rauhoitti Atlantin ja Pohjanmeren kalastusalueet.

Silli on ollut ruokapöydissä pitkään

Silli oli saapunut suomalaiseen ruokapöytään huomattavasti aikaisemmin kuin 1920-luvulla. Säätyläisten ruokapöydissä silliä oli jo 1700- ja 1800-luvuilla ja sitä kautta se levisi kansanomaisiin pitopöytiin.

Silliä oli pyydetty runsaasti vuosisatojen ajan Pohjois-Euroopassa. Pyynti ja säilöminen oli työllistänyt keskiajalta lähtien kymmeniätuhansia ihmisiä.

Saaliin suuri määrä ja erittäin edullinen hinta oli taannut köyhimmillekin ravitsevaa ruokaa. Siksi sillistä tuli myös meillä silakan ja järvikalan haastaja.

Nykyisin silliä syödään meillä pääasiassa kylmänä voileipäpöydän antimena. Vielä ennen sotia syötiin esimerkiksi paistettua silliä, sillilaatikkoa ja sillipullia.

MAIKKI KULMALA

Sillien perässä – suomalainen valtamerikalastus 1929–1976 -näyttely Merikeskus Forum Marinumissa Turussa 5.5.2013 asti. www.forum-marinum.fi.

LUKENUT MIES

Johdatus tuntemattomaan

Tuntematon sotilas nostatti tänä itsenäisyyspäivänä Suomen kodeissa ennen näkemättömiä kamppailuja. Yleisradion ohjelmapolitiikka sijoitti Edvin Laineen klassikkoelokuvan alkupään päällekkäin Pikkukakkosen kanssa. Loppupää kilpaili presidentin vastaanoton kanssa.

Perheen yhteisesti katseltavaksi jäi vain sotilaiden juopotteleminen marsalkan syntymäpäivänä kesäkuussa 1942.

Myöhäisillassa katsottiin vielä uusi versio Tuntemattomasta. Rauni Mollbergin värielokuva seuraa Lainetta orjallisemmin kirjan tekstiä. Ohjaajan omatekoiset oivallukset ja tärisevä kamera ihmetyttävät.

Ilta-Sanomien historialiite tarjosi mukavan pohjatyön illan teemaan. Aikoinaan kirjaan ja elokuvaversioihin perusteellisesti vihkiytyneille sukupolville siinä ei tietenkään voinut olla paljon uutta. 1960-luvulla syntyneillä ja sitä nuoremmilla lienee enemmän aukkoja tiedoissa.

Mielenkiintoisinta ainakin minulle oli jatkosotaan erikoistuneen IS:n toimittajan **Pasi Jaakkosen** artikkeli, jossa karttojen avulla kerrotaan tapahtumien kulku Paloaukealta Syvärille ja takaisin rinnakkain virallisen sotahistorian, kirjan rykmentin JR 8:n sekä Tuntemattoman sotilaan silmin. Väinö Linna on varmaotteisesti tiivistänyt tapahtumia, kuten taiteilija tekee.

Jaakkonen on myös etsinyt esikuvat Tuntemattoman sotilaan henkilöille. Jaakkosen molemmat artikkelit pohjautuvat ilmiselvästi professori **Mauno**

Jokipiin takavuosina toimittamaan JR 8:n paksuun historiikkiin, vaikka sitä ei muisteta kertoa. Esikuvat keräsi siihen teokseen apulaisprofessori **Pekka Lilja**.

Varsinainen esikuva oli silti korkeintaan Rokalla, sakkolalainen maanviljelijä Viljam Pylkäs. Linna nappasi henkilöilleen enintään perushahmon joltakulta, mutta täytti kuoren kirjan vaatimusten mukaan.

Toimittaja **Tuomas Manninen** pohtii Toini Havun kuuluisaa teilausta Helsingin Sanomissa. Havun tunnekuohua selittää, että vänrikki Kariluotoa muistuttava kirkasotsainen pikkuveli oli vänrikkinä kaatunut ensimmäisessä taistelussaan.

Toini Havu ei monen ns. sivistyneistön edustajan tavoin päässyt sotapropagandasta irti, mutta Väinö Linna vapautti Suomen kansan vihdoin sen onttoudesta.

PEKKA ALAROTU

Tuntematon. Ilta-Sanomien historialiite. 68 sivua.
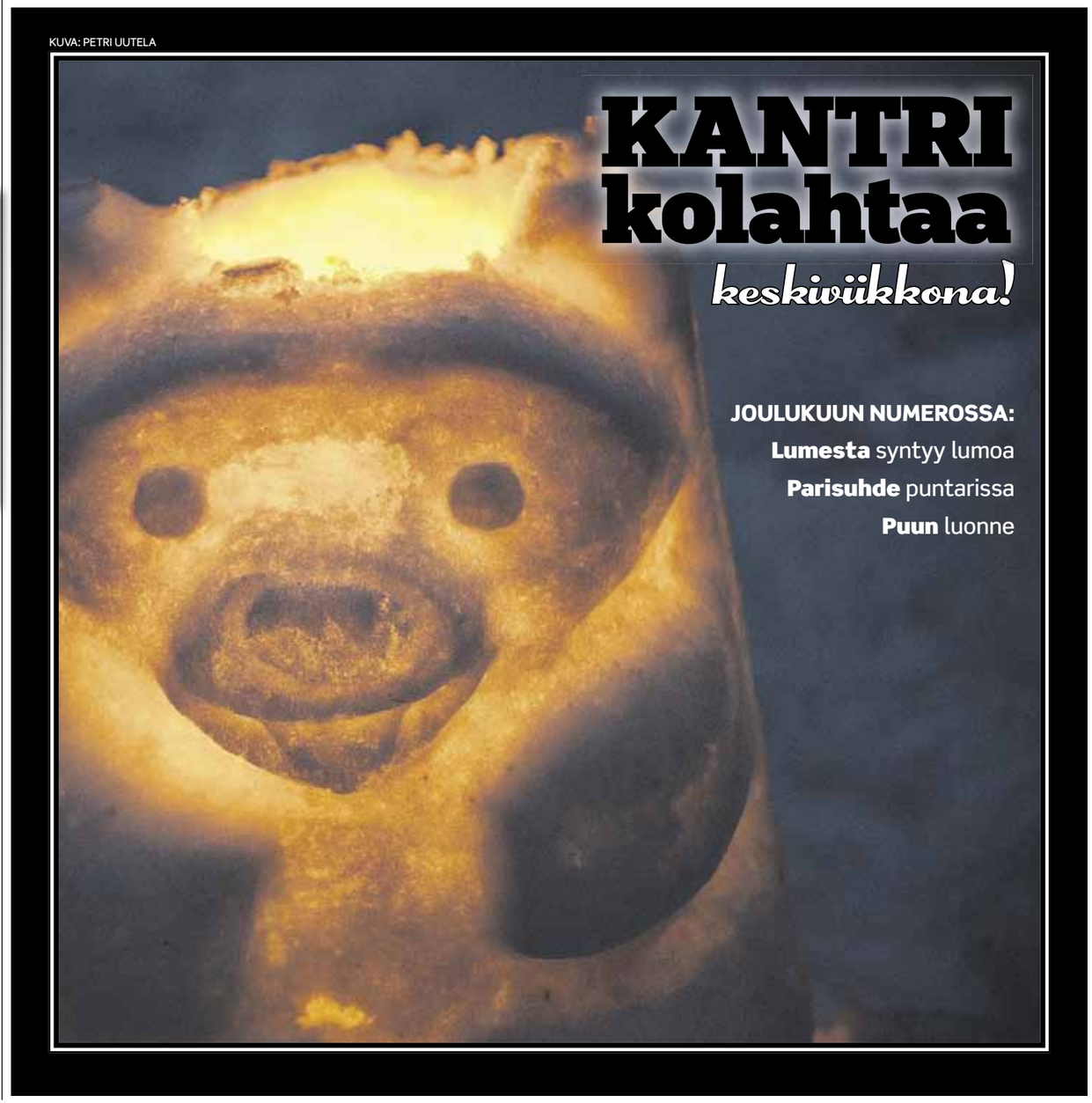
KUVA: PETRI UUTELA